

dr hab. n. med. Maria Radziwoń - Zaleska
Katedra i Klinika Psychiatryczna
Warszawski Uniwersytet Medyczny
00 – 665 Warszawa
ul. Nowowiejska 27

**Recenzja rozprawy doktorskiej na stopień doktora nauk o zdrowiu
magister Darii Rębiś pt: Style przywiązania w dorosłości a poziom
lęku i złości mężczyzn skazanych za stosowanie przemocy w związkach
partnerskich.**

Światowa Organizacja Zdrowia do największych zagrożeń dla jakości zdrowia społeczeństwa, zalicza przemoc domową. Analizy dokonane przez WHO wskazują, iż od 25% do 30% kobiet reprezentujących populację Regionu Europejskiego, było w przeszłości ofiarą przemocy, bądź doświadcza jej obecnie ze strony partnera.

Prezentowana dysertacja, jest poświęcona analizie stylów przywiązania w dorosłości a poziomemu lęku i złości u mężczyzn skazanych za stosowanie przemocy w związkach partnerskich.

Znajomość opisywanego przez Doktorantkę zagadnienia, istotnego dla zdrowia publicznego, w konsekwencji może wpłynąć na profilaktykę oraz na sprawniejszy przebieg procesu resocjalizacji osadzonych.

Praca zawarta jest na 193 stronach. Składa się z 11 rozdziałów (Wstęp, Cel pracy, Materiał i Metodyka, Wyniki Badań, Dyskusja, Wnioski, Piśmiennictwo). Pracę uzupełniają Streszczenie w języku polskim

WPLYNĘŁO
Wydział Lekarski i Nauk o Zdrowiu
Data2020-06-01.....
L.dz.

i angielskim, Spis rycin, tabel, skrótów i wykresów zawartych w tekście oraz Aneks zawierający Użyte Narzędzia Diagnostyczne.

Układ pracy jest typowy i bardzo przejrzysty.

W wstępie, stanowiącym wprowadzenie do dalszej części rozprawy, Autorka, opierając się na dostępnym piśmiennictwie omawia dotychczas opublikowane prace dotyczące omawianego zagadnienia. Słusznie zauważa, że badań poświęconych więźniom jest mało, przeprowadzone przez Doktorantkę badanie może przybliżyć problematykę opisywanej grupy. Uwzględnienie podejmowanych w niniejszych badaniach aspektów funkcjonowania sprawców przemocy oraz modyfikacja adresowanej do nich pracy resocjalizacyjnej może urzeczywistnić jej efektywniejsze zapobieganie.

Przegląd piśmiennictwa, zawarty w recenzowanej dysertacji stanowi doskonały materiał do przedstawienia w odrębnej publikacji, z wysokim współczynnikiem oddziaływania.

Głównym celem przeprowadzonych badań było określenie istnienia związku między stylem przywiązania w dorosłości a nasileniem cechy lęku i złości u mężczyzn skazanych za stosowanie przemocy w związkach partnerskich.

Cel uzupełniono następującą hipotezą badawczą, sformułowaną jako pytanie: Jaki jest związek między stylami przywiązania w dorosłości a poziomem cechy lęku i złości u mężczyzn skazanych za stosowanie przemocy w związkach partnerskich?

Oraz hipotezami szczegółowymi:

1. Jaki styl przywiązania, w swojej subiektywnej ocenie, prezentują w relacjach partnerskich sprawcy przemocy przebywający w warunkach izolacji penitencjarnej?
2. Jaki poziom agresji, złości i lęku prezentują w swojej subiektywnej ocenie sprawcy przemocy odbywających karę pozbawienia wolności?

3. Jaka jest współzależność między deklarowanym stylem przywiązania a lękiem, złością i agresją u inkarcerowanych sprawców przemocy?

Do badań włączono 207 osadzonych mężczyzn, w wieku od 25-55 lat, którzy reprezentowali normę intelektualną, skazanych z art. 207 Kodeksu Karnego za stosowanie przemocy wobec obecnej lub byłej partnerki, odbywających karę pozbawienia wolności w Areszcie Śledczym w Kielcach.

Warunkiem wyłączenia z badania była zdiagnozowana choroba psychiczna.

Wszyscy badani wyrazili świadomą i dobrowolną zgodę na udział w badaniu, zgodnie z Ustawą o Ochronie Danych Osobowych z dnia 29.08.1997r., badanie przeprowadzono z zapewnieniem uczestnikom całkowitej anonimowości.

Badanie uzyskało zgodę Komisji Bioetycznej Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach (nr 38/2018) oraz pisemną zgodę Dyrektora Aresztu Śledczego w Kielcach na przeprowadzenie badań z udziałem osób odbywających karę pozbawienia wolności. Badania realizowano od stycznia do września 2019 roku na terenie Aresztu Śledczego w Kielcach. Miały one formę spotkań indywidualnych, w przeznaczonym do tego pomieszczeniu – gabinecie psychologicznym. Respondenci własnoręcznie wypełnili udostępnioną im na czas badania, baterię kwestionariuszy psychologicznych oraz autorski kwestionariusz ankiety. Kwestionariusze celem uzupełnienia podawano w jednakowej kolejności:

1. Kwestionariusz Samooceny STAXI – 2;
2. Inwentarz Stanu i Cechy Lęku ISCL, arkusz X-2;
3. Zrewidowana Skala Przywiązania u Dorosłych;
4. Kwestionariusz Agresji Bussa i Perry'ego w wersji Instytutu Amity.

Uczestnicy każdorazowo byli informowani, że w sytuacjach tego wymagających, po zakończeniu badania mogą zostać objęci pomocą

psychologiczną. Żaden z respondentów nie zgłosił potrzeby pozyskania psychologicznego wsparcia.

W podjętych badaniach jako zmienne wyjaśniane przyjęto: poziom osobowościowej cechy, kontroli i ekspresji złości, poziom osobowościowej cechy lęku oraz poziom tendencji agresywnych.

Do zmiennych wyjaśniających zaliczono: styl przywiązania w dorosłości, zmienne społeczno – demograficzne takie jak: wiek, miejsce zamieszkania, wykształcenie, liczba dzieci, wychowanie oraz przemoc w dzieciństwie oraz zmienne penitencjarne takie jak dokumentacja penitencjarna, lekarska i sądowa.

W opisywanej przez Doktorantkę metodyce badań zwraca uwagę doskonały opis zastosowanych narzędzi badawczych, upoważniający Autorkę do ich zastosowania oraz świadczący o dużej znajomości prezentowanego tematu.

Jako metody statystyczne Doktorantka zastosowała: statystykę opisową, testy jednowymiarowe dla zmiennych ilościowych i jakościowych oraz test korelacji Spearmana.

Uzyskane wyniki Doktorantka zaprezentowała w sposób jasny i czytelny, przy pomocy 26 tabel.

Z uzyskanych wyników Autorka wyciągnęła następujące wnioski:

- Inkarcerowani sprawcy przemocy w swojej subiektywnej ocenie prezentowali różne style przywiązania w relacji z ofiarą. Najliczniej deklarowali bezpieczny, a następnie zaabsorbowany styl przywiązania. Większość mężczyzn skazanych z powodu stosowania przemocy wobec partnerki, w relacji z ofiarą obserwowała u siebie wysoki poziom bliskości oraz komfort zależności.
- Deklarowany przez sprawców przemocy styl przywiązania w relacji partnerskiej, różnicował ich pod względem dostrzeganego u siebie poziomu

wrogości, skłonności do tłumienia złości, kontroli zewnętrznej ekspresji złości, a także osobowościowej dyspozycji do reagowania lękiem i złością.

- Bez względu na deklarowany styl przywiązania, sprawcy przemocy dostrzegali u siebie przeciętne lub niskie skłonności do agresywnych zachowań.
- Sprawcy przemocy deklarujący lękowy styl przywiązania dostrzegali u siebie najwyższy poziom gniewu, wrogości, agresywności, lęku oraz dyspozycji do reagowania złością. W sytuacji doświadczania złości byli najbardziej skłonni do jej tłumienia oraz podejmowali najmniej wysiłku kontrolowania jej zewnętrznej ekspresji w agresywnych zachowaniach.
- U sprawców przemocy prezentujących w swojej subiektywnej ocenie bezpieczny i zaabsorbowany styl przywiązania wykazano współwystępowanie dyspozycji do reagowania lękiem z agresją i złością. W sytuacji subiektywnego zagrożenia skłonni byli do agresywnych zachowań.
- Aby wzrosła skuteczność programów resocjalizacyjnych adresowanych do inkrarcerowanych sprawców przemocy, konieczne jest uwzględnienie w ich teoretycznych założeniach poważnych zniekształceń poznawczych występujących u sprawców przemocy, wynikających z silnych mechanizmów obronnych i rozproszonej tożsamości, a także wysokiego poziomu wrogości i powszechności występowania zespołu zależności alkoholowej.

Uzyskane wyniki Doktorantka omawia w bardzo obszernej, 32-stronnicowej Dyskusji, opierając się na doskonałej znajomości aktualnego piśmiennictwa.

Piśmiennictwo, z którego korzysta Doktorantka zawiera 338 pozycji w języku polskim i zagranicznych, jest zebrane i przedstawione

prawidłowo, z bardzo niewielką ilością błędów interpunkcyjnych.

Reasumując: przedstawioną do oceny rozprawę uważam za przykład ambitnych, nowoczesnych badań dotyczących problematyki istnienia związku między stylem przywiązania w dorosłości a nasileniem cechy lęku i złości u mężczyzn skazanych za stosowanie przemocy w związkach partnerskich. Jednocześnie Doktorantka zauważa, że aby zredukować zjawisko przemocy, nieodzowne jest wielopoziomowe zaangażowanie społeczne.

W prezentowanej pracy zabrakło mi informacji/dyskusji dotyczącej możliwości zapobiegania przemocy w związkach, uwzględniających uzyskane w pracy wyniki. Czy np. zastosowanie wsparcia psychologicznego bądź farmakologicznego w początkowej fazie przemocy domowej mogłoby zapobiec osadzeniu?, czy uzyskane wyniki mogłyby posłużyć prewencji tego zjawiska.

Uwagi te w niczym nie umniejszają wartości ocenianej pracy i w związku z tym w końcowej ocenie stwierdzam, iż praca doktorska mgr Darii Rębiś pt: „Style przywiązania w dorosłości a poziom lęku i złości mężczyzn skazanych za stosowanie przemocy w związkach partnerskich” jest przykładem rozwiązania oryginalnego zagadnienia naukowego i w pełni odpowiada warunkom określonym w art. 13 Ustawy z dnia 14 marca 2003 o stopniach i tytułach naukowych oraz stopniach i tytułach w zakresie sztuki (Dz.U. nr 65/2003) oraz art. 251 Ustawy z dnia 27 lipca 2005r.

Wnoszę do Rady Collegium Medicum Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach wniosek o dopuszczenie mgr Darii Rębiś do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Równocześnie, biorąc pod uwagę oryginalność oraz wartość poznawczą przedstawionej rozprawy uważam, że w pełni kwalifikuje się

do publikacji w międzynarodowym, renomowanym czasopiśmie naukowym, wnoszę o **WYRÓŻNIENIE** recenzowanej pracy.

dr hab. n med. Maria Radziwoń-Zaleska

3734993

Dr hab. n. med.

MARIA RADZIWOŃ-ZALESKA

specjalista psychiatrii

Radziwoń-Zaleska - Kobiela

Warszawa, 25 maj 2020 r.